

Grzyby „dziwaki”

Z cyklu

„Wiadomości z Ogrodów Kórnickich”

Grzyby, obok owadów, są jedną z najbardziej bogatych w gatunki, różnorodnych i tajemniczych grup organizmów występujących na Ziemi. Owocniki gatunków grzybów, które możemy podziwiać w lasach, to mały wierzchołek góry lodowej różnorodności królestwa grzybów. Zglądając tylko na ten

potykamy zazwyczaj spacerując po lesie. Jednak obok znanych i łatwo dostrzeganych form owocników grzybów istnieją też inne, te pomijane i nieoczywiste. Aby stwierdzić ich obecność, należy szukać dokładniej, penetrując miejsca pomijane przez wszystkich.

Największą grupą grzybów, wśród których możemy znaleźć nieoczywiste owocniki, są tzw. grzyby bezblaszkowe. Obecnie grzyby te występują pod trudną nazwą grzybów afyloforoidalnych i stanowią sztuczną grupę, w skład której wchodzi przedstawiciele różnych jednostek taksonomicznych reprezentujące wszystkie grupy troficzne. Najbardziej znane, cenione i podobne do grzybów tworzących klasyczne owocniki są grzyby (i tu znów trudne słowo) kanta-

Zgola inne owocniki znajdziemy w grupie grzybów poliporoidalnych. Grzyby te zazwyczaj rozkładają martwe drewno, czasem możemy znaleźć je na pniach żywych drzew. Są więc saprotrofami, bądź patogenami słabości. Ich cechą charakterystyczną jest hymenofor składający się z głębokich rurek, tzw. porów (poliporoidalny można przetłumaczyć jako składający się z wielu porów). Jako przedstawiciela można tutaj podać drobnoporka modrego (Fot. 3) i całą gamę jego blisko spokrewnionych kuzynów.

Najbardziej tajemnicze owocniki tworzą grzyby kortycydoidalne. Zazwyczaj wyglądają jak cienka pajęczyna splecionych strzępek rozciągniętych na powierzchni martwego drewna. Można je również spotkać rosnące na mchu czy nawet na innych grzybach.

Fot. 1. Lejkowiec dęty

Fot. 2. Kolczak obłączasty

Fot. 3. Drobnoporek modry

Fot. 4. Kutnerka brązoworóżowa

wierzchołek możemy dostrzec ogromne bogactwo owocników tworzonych przez grzyby. To bogactwo barw, form i kształtów bardzo często ani trochę nie przypomina grzybów, które w okresie jesiennym trafiają do koszyków grzybiarzy.

Ogromne bogactwo mykobioty obserwowane w każdym ekosystemie musi mieć swoje odzwierciedlenie w różnorodności kształtów i form owocników grzybów. Klasyczny, znany nam owocnik, posiada trzon i kapelusz, od spodu zaopatrzony jest w warstwę zarodnikową (tzw. hymenofor) w formie blaszek lub „gąbki”, czasem owocniki grzybów przybierają formę kulistą, krzaczkową lub maczugową. Na takie właśnie kształty owocników na-

relloidalne, które swoją nazwą nawiązują do łacińskiej nazwy pieprznik, czyli *Catharellus*. Najbardziej znanym pieprznikiem jest pieprznik jadalny, pospolicie zwany kurką, ale znamy również inne blisko spokrewnione gatunki, takie jak pieprznik trąbkowy czy lejkowiec dęty (Fot. 1).

Osobliwe owocniki tworzą grzyby hydnoidealne. Zerkając pod spód owocnika możemy łatwo dostrzec rzędy kolców w miejscu, gdzie zazwyczaj szukamy blaszek czy gąbki. Kolczasty typ hymenoforu tworzy wiele gatunków, wśród nich również te jadalne z najbardziej znanymi kolczakami: obłączasty (Fot. 2) i rudawym. Zarówno kurki, jak i kolczaki, są zbierane i wykorzystywane kulinarnie.

Wśród tych grzybów bardzo liczną grupę stanowią kutnerki tworzące owocniki od jasnoszarych, przez żółte i pomarańczowe, do ciemnobrązowych. Dobrym przykładem jest tutaj kutnerka brązoworóżowa (Fot. 4). Wszystkie opisane powyżej nieoczywiste formy owocników możemy spotkać w naszym Arboretum, Lesie Doświadczalnym „Zwierzyńiec”, a także w okolicznych lasach. Szukając grzybów oczywistych warto rozzejrzeć się również za tymi mniej oczywistymi, których forma, kolorystyka i niezwykłość mogą cieszyć oko i obiektyw.

♦ Marcin Pietras
Instytut Dendrologii PAN